

“Te duur”

“Waarom is de chocolade-croissant in de mensa duurder dan bij Albert Heijn?”

Studenten in de universiteitsraad zijn ontevreden over de prijzen in de mensa

P. 3

Foto: Observant

Poetin

De Britse historicus Orlando Figes over de invasie van Rusland in Oekraïne: wie daar iets van wil begrijpen, zal in de Russische geschiedenis moeten duiken.

P. 6-7

Orlando Figes

Pensioen

“Weet jij waar je pensioen opbouwt? En weet jij wat er gebeurt met het geld dat je daar inlegt?” Prof. Rob Bauer over pensioenfondsen en duurzamer beleggen.

P. 4

Intimideert de universiteit ScienceGuide?

Ja,
zegt de hoofdredacteur van het hoger onderwijsmedium

Nee,
zegt de UM

P. 5

Riki Janssen

Maastrichtse hoogleraar ontslagen vanwege grensoverschrijdend gedrag.

Nieuwsplatform *ScienceGuide* voelt zich geïntimideerd door de Universiteit Maastricht en spreekt van juridische intimidatie en monddood maken van de pers. UM spreekt dit tegen.

Verkiezingsdebat College Tour: Pieter Omtzigt, lijsttrekker van NSC, is heel kritisch over internationalisering en vereniging. "Waarom zou je psychologie in het Engels geven?" Bekladding van muren in buurt University College Maastricht en faculteit rechten, duidelijke link met conflict tussen Hamas en Israël.

We hadden een week herfstvakantie. Maar het nieuws denderde door, onze mailboxen liepen vol en ook op Whatsapp was er werkverkeer. Want was dat interview met

redactioneel

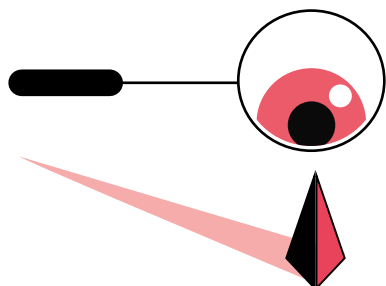
"Verschrikkelijk slechte journalistiek"

Orlando Figes, de Ruslandkenner die de Tanslezing komt geven, alsnog gelukt? Het was immers al een paar keer niet doorgegaan. Het antwoord van collega PD: ja. Midden in de vakantie.

Een collega uit het land vroeg zich af of wij de naam van de zojuist ontslagen hoogleraar bewust uit onze eerder gepubliceerde stukken hadden gehouden? Het was toch een openbare rechtszaak, dus wat waren onze overwegingen? Ons antwoord: 'Er is geen publiek belang gediend bij het noemen van de naam. Hij is geen algemeen bekend figuur. Bovendien heeft deze man familie die we niet onnodig willen schaden.' Eerder hadden deze artikelen ter redactie ook discussie opgeroepen. Kon je wel de term slachtoffer gebruiken (dat hadden we gedaan in onze berichtgeving) zolang niet duidelijk is of de vermeende dader zich ook werkelijk schuldig

heeft gemaakt aan strafbare feiten? Of is het voldoende dat mensen zich slachtoffer voelen? En zijn we niet veel te voorzichtig nu we in de eerste artikelen niet hebben vermeld dat de hoogleraar ook bestuurslid van de faculteit Health Medicine and Life sciences was? Het is steeds balanceren als het gaat over personen die beticht worden van strafbare feiten. Geen publieke afrekening, wel hoor en wederhoor en zoveel mogelijk ter zake doende feiten op tafel. Fatsoenlijke journalistiek dus. Dan nog zal niet iedereen blij zijn, zoals deze week een Maastrichtse hoogleraar die *Observant* beticht van "verschrikkelijk slechte journalistiek" in deze zaak en daarom niet met ons wil praten. Het zij zo.

Wekelijks schrijft de hoofdredacteur van Observant over de belevenissen op de redactie.

splinters

Een grappig voorval, een opvallend nieuwtje, iets interessants wat elders in het land gebeurde: het staat in deze rubriek.

Met bijdragen van: Dennis Vaendel

Liever appen dan beppen

Waarom rechtstreeks met een studiegenoot of tutor praten als je ook een *appje* kunt sturen? Slechts ongeveer één op de drie UM-studenten communiceert het liefst persoonlijk; de rest geeft de voorkeur aan een bericht via Whatsapp (in het geval van medestudenten) of een mailtje (bij docenten). Dat blijkt uit een enquête over de 'digitale geletterdheid' van studenten, dit voorjaar door onderzoeksbureau Flycatcher gehouden onder ruim 150 UM-studenten. In opdracht van de universiteit, die graag haar digitale aanbod op de behoeftes van studenten wil afstemmen. De uitkomsten werden onlangs gepresenteerd tijdens een commissievergadering van de universiteitsraad.

Andere opvallende resultaten: de helft van de studenten schat dagelijks drie tot vier uur op de telefoon te zitten, een derde zelfs nog langer. Maar of dat studiegerelateerd is? Het merendeel gebruikt het mobieltje tijdens het studeren vooral om snel iets op te zoeken. Voor het maken van aantekeningen of lezen van langere teksten krijgt de laptop de voorkeur. Al zegt de helft ook nog 'ouderwets' pen en papier te gebruiken of een 'echt' boek erbij te pakken.

Welke digitale obstakels komt men tegen tijdens het studeren? Het merendeel (63 procent) wordt weleens gehinderd door betaalmuren, waardoor informatie ontoegankelijk is.

Ook wordt bijna de helft belemmerd door 'information overload'. Veertig procent is (heel) ontevreden over de online/offline-balans in hun leven. Op dat gebied zou men dan ook graag meer begeleiding krijgen vanuit de universiteit, één respondent rept zelfs over "een sensibiliseringscampagne over het gezond gebruik van digitale technologie (beweging, menselijk contact, ethische waarden, et cetera)". Daarnaast verwelkomen veel studenten graag meer hulp bij het gebruik van software die nodig is voor het maken van opdrachten, het leren programmeren en het beveiligen van data. Ten slotte: kunstmatige intelligentie (AI). 42 procent stelt (zeer) enthousiast te zijn over de ontwikkelingen rondom AI-toepassingen als ChatGPT, terwijl 28 procent juist (zeer) bezorgd erover is. Driekwart van de ondervraagde studenten heeft (veel) vertrouwen in het gebruik van zulke toepassingen.

Bar-soap: deel 2

Begin dit jaar schreven we op deze plek al over de soap rond The Faculty Bar, een hoekje met een bartafel en koelkast op de begane grond van UNS40. Deze werd vorig jaar met veel enthousiasme ontvangen – in Randwyck laat het horecaven nogal te wensen over – maar in de raadsvergadering van de faculteit psychologie en neurowetenschap (FPN) klonk al gauw gemor. FPN had er samen met de faculteit Health, Medicine and Life sciences (FHML) geld ingestoken, met de afspraak dat de bar door studenten van beide faculteiten gerund zou worden. Een jaar geleden opende de bar echter zonder medeweten van zowel FPN-bestuur als studievereniging Placebo. Sterker: op een poster werd ze omschreven als 'FHML Faculty Bar'. Contact maken met het barbestuur bleek uiterst moeizaam.

Tijdens recente FPN-raadsvergaderingen ging de soap vrolijk verder. Voorzitter Michael Capalbo deelde afgelopen september mee dat het barbestuur, volledig bestaand uit FHML-studenten, naar verluidt uit elkaar gevallen was. Maar, zo klonk het enigszins geheimzinnig, "gelukkig weten we inmiddels wel hoe we toegang tot de bar kunnen krijgen." Dat maakt klaarblijkelijk geen verschil voor FPN-studenten, want "wij zien er nooit iets gebeuren, we dachten eerlijk gezegd dat we de bar niet mochten gebruiken", klonk het.

Twee weken geleden, tijdens de jongste vergadering, was inmiddels duidelijk dat er een nieuw barbestuur gevormd is. FPN-directeur Pascal Stevens en OBP-raadslid Caroline van Loo hadden er zelfs al een afspraak mee gepland. Op het moment suprême kwam echter geen enkel bestuurslid opdagen. Daarmee is de maat (bijna) vol. "We bieden ze nog één kans om te praten", aldus Van Loo, "anders wijzen we een nieuw bestuur aan. Ditmaal wél met FPN-studenten erin." Wordt, wederom, vervolgd.

Oordeel van de rechter: “Ernstig gebrek aan zelfreflectie”

Ontslag voor prof vanwege grensoverschrijdend gedrag

Een hoogleraar van de faculteit Health, Medicine and Life sciences, die onlangs voor de rechter moest verschijnen vanwege seksueel grensoverschrijdend gedrag, mag door de Universiteit Maastricht worden ontslagen. De rechtbank vindt zijn gedrag “ernstig verwijtbaar”; de man krijgt dan ook geen zak geld mee.

In opdracht van de faculteit Health, Medicine and Life sciences (FHML) startte een extern integriteitsbureau een jaar geleden een onderzoek naar de hoogleraar, dit na meldingen over seksueel grensoverschrijdend gedrag. Met 17 betrokkenen werd gesproken, ook met de prof zelf. De man was van 2018 tot 2023 een zogeheten profileringshoogleraar. Dat is een functie voor een universitair hoofddocent die in het kader van carrièrebeleid hogerop mag. Ook was hij twee jaar lang lid van het faculteitsbestuur van de FHML.

Voor de Universiteit Maastricht waren de uitkomsten van het onderzoek reden om een ontslagprocedure te starten. Eind september kwam het tot een rechtszaak. Nu ligt er een uitspraak waarin (soms heel gedetailleerd) voorbeelden van wangedrag worden genoemd: een dronken masterstudent die hij mee naar huis nam en die daar vervolgens overnachtte, het zoenen van een andere student en twee ondergeschikte medewerkers, het aanraken van de borsten van een van hen. Ook had hij een langdurige seksuele relatie met een van zijn promovendi. Er is geen sprake van een eenmalig voorval, meent de rechter, maar van “een patroon van serieus ongewenst gedrag”. Ook verwijt de rechter hem een “ernstig gebrek aan zelfreflectie”: hij had moeten nadenken over de gevolgen van zijn gedrag voor de betrokkenen die zich in een afhankelijkheidspositie bevonden. Bovendien maakt ze korte metten met de stelling van de prof dat niet hij, maar ‘de ander’ het initiatief nam tot zoenen of een relatie. Dat hij “dit met droge ogen volhoudt”, noemt de rechter “een miskenning van zijn eigen verantwoordelijkheid, de machtsstructuur, de voorbeeldfunctie die hij had”.

Wendy Degens

Studentraadsleden universiteitsraad ontevreden over prijzen mensa

“Chocolade-croissant is te duur”

Foto: Observant

“Een chocoladecroissant kost in de mensa meer dan twee euro terwijl je bij de Albert Heijn minder dan een euro kwijt bent. Hoe kan dat?” De in de ogen van de studenten te hoge prijzen in de Maastrichtse mensa, met name die van een warme maaltijd, waren onderwerp van discussie tijdens de jongste vergadering van een commissie van de universiteitsraad.

Hoewel de Maastrichtse mensa’s (in Randwyck en aan de Tongersestraat) als een van de goedkoopste uit de bus komen in een recent onderzoek van het Groningse universiteitsmedium *UKrant* (met medewerking van onder andere *Observant*), waren de studenten in de commissie bedrijfsvoering bijzonder kritisch. Niet alleen de croissantjes vindt men veel te duur - “wie in Randwyck studeert, kan niet even de stad in om iets te kopen”, betoogde studentlid Cora Kenter - maar ook de prijs van de warme maaltijd is ze een doorn in het oog. Eenzelfde geluid was eerder in de faculteitsraad van psychologie en neurowetenschap te horen: te duur en ook niet duurzaam genoeg.

Hoe kan de mensa beweren dat ze goedkoper is dan andere kantines in het land als de prijs van een warme maaltijd juist boven het gemiddelde ligt, wilde studentlid Andrew Scrivener weten. Hij verwees daarmee naar een tabel afkomstig uit het Groningse onderzoek die zojuist was gepresenteerd door de facilitaire dienst. Die tabel, zo blijkt bij nadere bestudering, betrof echter niet een warme maaltijd, maar een zogeheten “volledige maaltijd” bestaande uit een luxe broodje, een cola, appel en kopje soep. Bij de UM kost dit pakketje 9,68 terwijl de gemiddelde prijs in het land 9,28 is. Groningen heeft, zo laat de redactie van *UKrant* desgevraagd weten, geen onderzoek gedaan naar de warme maaltijd omdat het aanbod op de verschillende

universiteiten erg uiteenloopt en daardoor moeilijk te vergelijken is.

“Ik heb die tabel verkeerd geïnterpreteerd”, zegt Mike van Gerwen, contractmanager bij de facilitaire dienst, achteraf. Hij weet niet hoe de prijzen elders in het land liggen, maar de kosten voor een warme maaltijd - van frietje rendang, Turkse pizza met kebab, oosterse kip-salade tot lasagne - aan de UM liggen tussen de 5,50 en 8,50 euro. “We hebben zo’n zestig verschillende opties, wat op het menu staat hangt af van het seizoen.”

Op de vraag tijdens de commissie of die warme maaltijd niet voor minder kan, kwam niet meteen een antwoord. Maar woensdag 25 oktober zat Van Gerwen met cateraar Eurest en een van de studenten uit de universiteitsraad aan tafel om te kijken naar de mogelijkheden. Op de vraag of de UM winst maakt op de mensa’s, klonk een resoluut “nee” uit de mond van de vicevoorzitter van het college van bestuur, Nick Bos. De jaarlijkse bijdrage die de cateraar aan de UM betaalt, wordt gebruikt voor de gebouwen en verbetering van de dienstverlening. Eerder liet de vestigingsmanager van Eurest aan de UM, René Kersten, al aan *Observant* weten dat zijn bedrijf op dit moment geen winst maakt in Maastricht.

Riki Janssen

Automatisering is fragmentering

“

Gaan we dokters vervangen door ChatGPT? In *The American Journal of Bioethics* stellen de filosofen Ramón Alvarado en Nicolae Morar daar vragen bij. Hun zorg is niet dat ChatGPT foute diagnoses stelt, maar dat dokters meer doen dan diagnosticeren. Dokters stellen patiënten gerust, geven persoonlijke aandacht, terwijl ChatGPT dokters reduceert tot diagnosemachines. Wil je iets automatiseren, dan moet je eerst definiëren wat het is. Dat lijkt eenvoudig, maar is het niet. Het resultaat is vaak ééndimensionaliteit. Dokters worden diagnosestellers, kassamedewerkers worden scanners, docenten worden informatie-overdragers. In die reductie zit juist de kracht van automatisering: het is efficiënt omdat je je louter op die dimensie toelegt, en de rest negeert. Mensen zijn vaak inefficiënter, precies omdat ze talloze zaken tegelijkertijd aan het doen zijn. We zien iets gelijkaardigs bij de digitalisering van het onderwijs: onlinelessen, kennisclips, of simpelweg het gebruik van ChatGPT voor al je vragen. Ook hier lijkt de efficiëntiewinst groot, maar enkel omdat de docent wordt gereduceerd tot iemand die kennis overdraagt. Wat is het precies dat we willen automatiseren? Studenten halen meer uit hun colleges dan kennisoverdracht: ze maken vrienden, leren publiek spreken, of worden geconfronteerd met alternatieve visies op mens en maatschappij. Een docent is dan misschien niet even efficiënt als een chatbot, maar weet op deze zaken in te spelen.

Efficiëntiewinst mag dus geen strategie op zich zijn, want inefficiëntie is vaak een teken dat eigenlijk veel dingen tegelijk gebeuren: de student krijgt nieuwe informatie, maar leert ook zelfstandig leven en denken; de patiënt krijgt een diagnose, maar vergezeld van context en persoonlijk advies.

Automatisering maakt vaak de fout enkel op de meest in de oog springende taak te focussen, en negeert de andere taken. Daarom moet elke automatiseringsstrategie gepaard gaan met gedegen advies van experts. Maar dan gaat het niet om te zoveelste AI-expert, maar om deskundigen die helpen bij de vraag: wat je wil in de eerste plaats automatiseren. Wat doen dokters allemaal? Wat willen we eigenlijk van docenten?

”

Massimiliano Simons, filosoof aan de faculteit cultuur- en maatschappijwetenschappen

↙
Kijk voor
het laatste
nieuws op

serie: maatschappelijke impact van onderzoek

Over een bindend referendum, duurzaam beleggen en pensioengeld

Rob Bauer Foto: Ellen Oosterhof

Een publicatie in *Nature* of *The Lancet* is tegenwoordig minder belangrijk dan de maatschappelijke impact van de bevindingen. Wat hebben UM-studies in de afgelopen jaren teweeggebracht? Deze week: hoe Maastrichtse economen een pensioenfonds tot duurzamer beleggen brachten.

“Weet jij waar je pensioen opbouwt?” Rob Bauer glimlacht als de verslaggever even diep moet nadenken. “En weet jij wat er gebeurt met het geld dat je daar inlegt?” Weer die lach. Punt gemaakt. Wie in Nederland werkt, bouwt verplicht pensioen op bij een pensioenfonds. Maar wie is zich ervan bewust dat dat over pakweg een vijfde van het brutosalaris gaat? Laat staan van hoe en waar een pensioenfonds dat geld belegt en hoe duurzaam dat al dan niet gebeurt? Bauer, hoogleraar Institutioneel Beleggen aan de School of Business and Economics, is geïnteresseerd in het thema duurzaam beleggen. Dat laatste klinkt nu vanzelfsprekend, “maar jaren geleden werd ik met name in het vakgebied Finance nog weggelachen als ik erover begon”. Sindsdien is

er veel veranderd: “Institutionele beleggers zoals pensioenfonds zijn duurzaam beleggen serieuzer gaan nemen sinds de klimaatop van Kopenhagen in 2009. Ze zijn ethische keuzes gaan maken, bijvoorbeeld om niet meer in de tabaksindustrie te beleggen.”

Bindend referendum

Pensioendeelnemers hadden tot voor kort echter weinig of geen invloed op zulke besluiten, zegt hij. Er bestaan onderzoeken naar hun voorkeuren, maar die gaan vaak niet over duurzaamheid of zijn methodologisch twijfelachtig. “In 2018 spraken de Nederlandse pensioenfonds in een convenant af hun deelnemers te vragen naar het draagvlak voor duurzaam beleggen”, vertelt Bauer. “Mijn toenmalige collega’s Tobias Ruof en Paul Smeets en ik

zijn daarop gaan brainstormen over hoe dat dan moet, want de echte voorkeuren van mensen meten, is ingewikkeld.” De drie ontwikkelden een vragenlijst én vonden een pensioenfonds waar ze die aan de deelnemers mochten voorleggen: het Pensioenfonds Detailhandel, een van de tien grootste van Nederland. Bauer zit er sinds 2009 als onafhankelijk adviseur in de beleggingscommissie en het fonds is een partner van zijn vakgroep. “We konden dit onderzoek daar doen omdat ze me kennen en vertrouwen”, zegt hij. “Maar het is onafhankelijk uitgevoerd en kan de toets van de wetenschappelijke kritiek doorstaan”, benadrukt hij. “Het is gepubliceerd in een toptijdschrift, de *Review of Financial Studies*.” Het fonds liet al drie van de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen van de

VN meewegen in zijn beleggingskeuzes, ‘Eerlijke werk en economische groei’, ‘Klimaatactie’ en ‘Vrede, justitie en sterke publieke diensten’. Centraal stond de vraag of die uitgebreid moesten worden met een vierde, ‘Verantwoorde consumptie en productie’. Ook zou met meer bedrijven waarin belegd wordt over hun duurzaamheidsbeleid gesproken moeten worden en zouden die gesprekken intensiever worden. “Het bestuur zegde van tevoren toe het antwoord op die vraag uit te zullen voeren. Detailhandel is bij mijn weten het eerste pensioenfonds ter wereld dat zijn deelnemers een bindend referendum over een deel van zijn duurzaamheidsbeleid voorlegde.”

De uitkomst van dat referendum was helder: 68 procent van de deelnemers stemde voor een duurzamer beleid, slechts 10 procent tegen. Ook als men verwachtte dat duurzamere beleggingen een lager rendement zouden opleveren, was nog steeds 58 procent voorstander. “De keuze voor meer duurzaamheid hing sterk samen met de maatschappelijke en politieke voorkeuren van de deelnemers”, ontdekten Bauer en zijn collega’s. “En men bleek ook nog eens best bereid om voor die keuze te betalen.”

Verandering

Naar aanleiding van het onderzoek ging het fonds met meer bedrijven in dialoog over duurzaamheid. In 2019 waren dat er 568, 44 procent meer dan in ‘referendumjaar’ 2018. “En dat aantal is daarna op dat niveau gebleven”, zegt Bauer. Dat maakt nieuwsgierig naar ‘het effect van het effect’: leverden al die gesprekken ook daadwerkelijk iets op? “Daar is niet specifiek naar gekeken”, zegt Bauer, “maar uit ander onderzoek weten we dat dit soort *engagement* bij een op de vijf bedrijven iets verandert. Daarom kijkt het fonds nu of je per saldo niet meer bereikt als je met een kleiner aantal bedrijven nog intensievere gesprekken voert.”

Het pensioenfonds Detailhandel voerde ook een niet-bindende uitkomst van het onderzoek uit. Driekwart van de deelnemers wilde dat er meer belegd zou worden in bedrijven die goed scoren op de genoemde vier duurzame ontwikkelingsdoelen. Die bedrijven kregen daarop een groter gewicht in de beleggingsindex van het fonds, al moet het bestuur zich volgens Bauer “afvragen of dat voldoende was”.

De Maastrichtse economen zagen ook een neveneffect van hun onderzoek. “Een tiental andere pensioenfonds wilde dat wij soortgelijk onderzoek bij hen zouden doen. Daar hadden we de tijd niet voor. Wel hebben we de deelnemersonderzoeken van drie van die fondsen op grond van onze ervaringen tegen het licht gehouden. Dat is ook impact, ja, want al te vaak gebruiken fondsen nog een standaard vragenlijst van bedenkelijk niveau. Onze opmerkingen hebben echt iets veranderd.”

Nieuwsplatform ScienceGuide ligt overhoop met Universiteit Maastricht

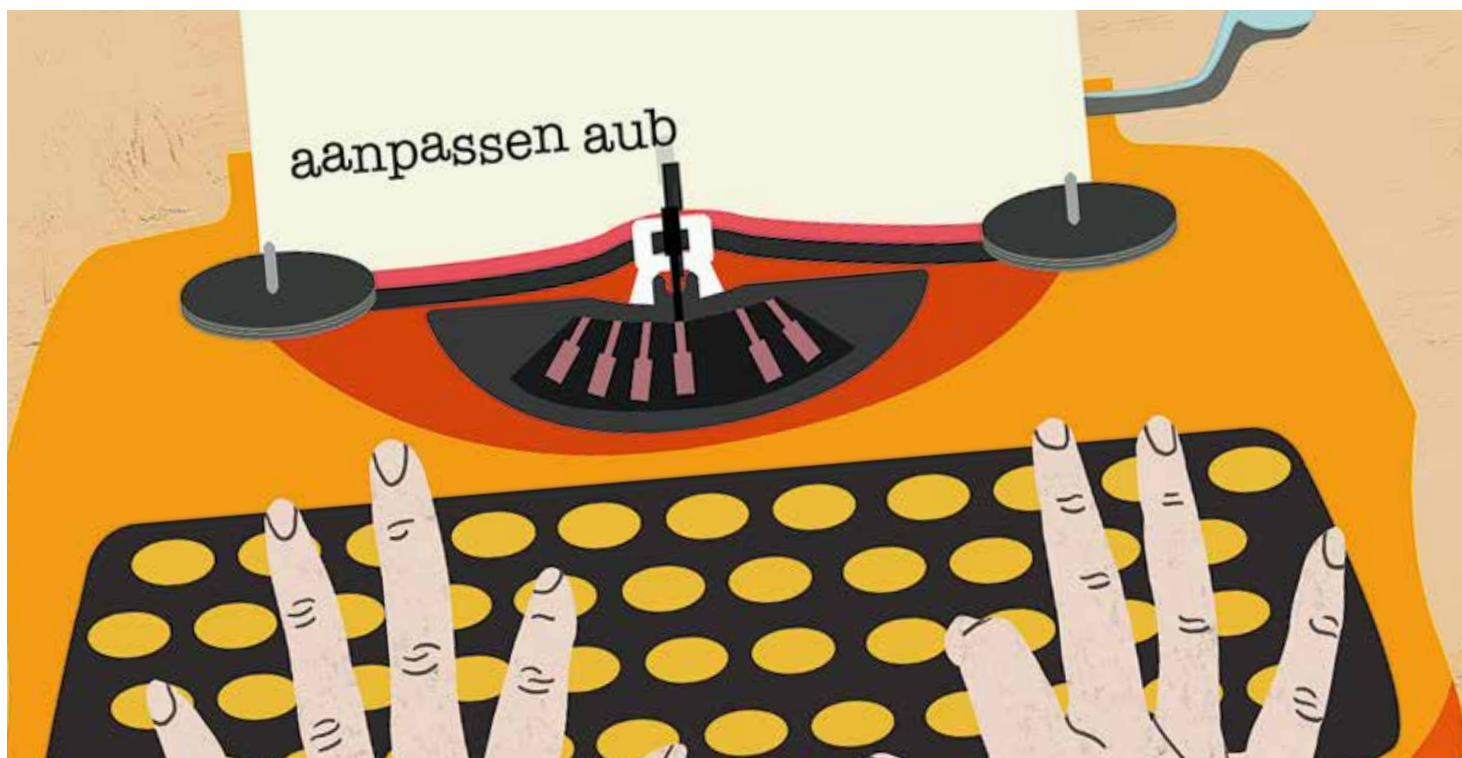
Intimideert de Universiteit Maastricht hoger onderwijsmedium *ScienceGuide*? Ja, zegt hoofdredacteur Frans van Heest. “Het lijkt erop alsof ze ons de nek proberen om te draaien.” Nee, zegt de UM: dat ze *ScienceGuide* hebben aangesproken op onjuistheden in een artikel over de universiteit, is geen intimidatie en staat los van het terugvorderen van 50 duizend euro ‘samenwerkingsgeld’.

beschuldigd van seksueel grensoverschrijdend gedrag, en dat moest duidelijker.”

Toch was daarmee de kou niet uit de lucht, schetst de hoofdredacteur. Een aantal weken later, in augustus, vond er een gesprek plaats tussen SG en de UM over een ‘onverschuldigde betaling’ van 50 duizend euro. De UM, als ‘partner’ van het nieuwsmedium (net als drie andere universiteiten, acht hogescholen en drie andere organisaties), betaalde jaarlijks een bedrag voor de ‘samenwerking’, maar de overeenkomst bleek al in 2021 te zijn afgelopen. Volgens Van Heest was dat echter “niet formeel” geregeld. De UM had de facturen na 2021 ook gewoon doorbetaald. Door “stomiteiten”, vertelt Augustijn nu.

Zakelijk geschil

Afgelopen voorjaar ging er wél een lichtje branden bij een opletende UM-medewerker. Na de ontvangst van een nieuwe factuur van SG werd er aan de bel getrokken bij de redactie over de beëindigde samenwerking in 2021. “We waren geen partner meer, dus die factuur gingen we niet betalen”, zegt Augustijn. “De mailwisseling hierover begon vóór de publicatie van het artikel over de rechtszaak, dus voordat we om tekstuele aanpassingen vroegen.” De UM meent dan ook dat “het journalistieke geschil” los staat van het “zakelijke geschil”. Van Heest ziet dat anders. Volgens hem is één en één wel twee. “Bovendien heeft de UM zich de afgelopen jaren steeds gedragen als partner”, zegt hij. “We hebben veelvuldig contact gehad over thema’s, we zijn langs geweest om met de UM te praten, om onderwerpen door te nemen. Er is veel aandacht besteed aan de UM.” Dat de universiteit zich gedroeg als partner spreekt Augustijn tegen: “We hebben *ScienceGuide* net zo behandeld als andere media, als *de Limburger* en *Observant*, we sturen persberichten en brengen allerlei activiteiten onder de aandacht.” SG heeft inmiddels een tegenvordering ingediend bij de universiteit over het afgelopen jaar. Van Heest: “Als Rianne Letschert voet bij stuk houdt en die 50 duizend euro terug wil, betekent dat het einde van SG.”

Illustratie: Simone Golob

Wat is er aan de hand tussen de universiteit en *ScienceGuide* (SG), het online medium dat nieuws-, achtergrond- en opinieartikelen publiceert over het hoger onderwijs in Nederland? SG-hoofdredacteur Frans van Heest schreef in juli over een arbeidsconflict tussen de UM en een hoogleraar van de faculteit Health, Medicine and Life sciences. De man was op non-actief gezet en vocht dat aan bij de rechtbank. Van Heest baseerde zich op de openbaar gepubliceerde uitspraak van de rechter en kopte: “*Klagende hoogleraar Universiteit Maastricht wil geen ‘functie elders’*”

Een dag na de publicatie ontving SG een e-mail van een van de persvoorlichters van de Universiteit Maastricht met de mededeling dat een en ander niet klopte. “Als we het niet zouden aanpassen, werd er met juridische stappen bedreigd.” En dat viel helemaal verkeerd bij Van Heest. “Ze hadden ook kunnen bellen, dan hadden we het in alle schappelijkheid kunnen oplossen. Waarom zijn harde juridische dreigementen nodig?” Daarvan zegt Koen Augustijn, woordvoerder namens het Maastrichtse college van bestuur: “We vonden dat we scherp moesten reageren. Hier moest

snel iets worden rechtgezet. De onjuiste stellingname in het artikel was onnodig beschuldigend voor een van onze medewerkers. Maar goed, op de vraag of dreigen met gerechtelijke stappen nodig was, kun je zeggen: ‘Misschien had het ook anders gekund.’”

Stomiteiten

Uiteindelijk heeft SG een paar dingen aangepast, “we hebben vooral de intro explicieter gemaakt. De op non-actief gezette hoogleraar had namelijk een andere hoogleraar *onterecht*

Wendy Degens

Waarover gaat de rechtszaak in het gewraakte artikel in ScienceGuide?

De Universiteit Maastricht zette in het voorjaar van 2023 een hoogleraar van de faculteit Health, Medicine and Life sciences op non-actief en startte een ‘persoonsgericht onderzoek’ naar zijn gedrag en functioneren. De man was het daarmee niet eens en daagde de universiteit voor de de rechter. De uitspraak van de rechtbank werd 30 juni gepubliceerd waarna *ScienceGuide* (SG) er op basis van openbare stukken op rechtspraak.nl over schreef. Dat de rechter eraan te pas moest komen toont hoe verhit de gemoederen in deze zaak

zijn geraakt. Een belangrijke achtergrond: de al jaren bestaande ‘animositeit’ tussen de vakgroep humane biologie (HB) en de vakgroep voedings- en bewegingswetenschappen (VBW). De op non-actief gezette hoogleraar maakt deel uit van die laatste. De hele zaak escaleerde door plannen van het faculteitsbestuur om een nieuwe leerstoel in te stellen bij humane biologie. De voedings- en bewegingswetenschappers (in eerste instantie en vooral de later op non-actief gezette hoogleraar) waren het daar niet mee eens, zij hebben al een gelijknamige

leerstoel (0,1 fte). Er was verder kritiek op de besluitvorming rondom de leerstoel en er waren klachten over sociale onveiligheid op de werkvloer (met betrekking tot beide vakgroepen). Daarbovenop had de ‘hoofdpersoon’ in dit hele proces – de hoogleraar waar de UM nu een persoonsgericht onderzoek naar doet – een collega onterecht beschuldigd van ongeoorloofd gedrag. SG putte voor het artikel uit een aantal (op rechtspraak.nl gepubliceerde) e-mails tussen UM-bestuursvoorzitter Rianne Letschert en de op non-actief gezette hoogleraar. In een

van die mails schrijft Letschert dat ze “grote zorgen” heeft over zijn welzijn. Ze stelt hem een intensief behandeltraject voor. Daarbij zou hij zich ook kunnen richten op het vinden van een andere universiteit als werkgever. Letschert zou haar “rol” daarin kunnen pakken, schrijft ze in een van die mails, bijvoorbeeld als het gaat om de overdracht van materialen, data of lopende financiering. Voor SG was dit aanleiding om in de kop boven het artikel de term ‘functie elders’ te gebruiken. Het alternatief dat Letschert aan de hoogleraar voorstelde was een persoonsgericht onderzoek. Uiteindelijk is dat in gang gezet (en nog niet afgerond). De hoogleraar verloor overigens het kort geding; de UM mag hem op non-actief stellen gedurende het onderzoek.

WD

De hoogleraar in deze zaak is een andere dan in de ontslagzaak van pagina 3

Britse historicus Orlando Figes over Rusland en Oekraïne:

“Het helpt niet je vijanden

Wat wil de Russische president Vladimir Poetin eigenlijk met zijn oorlog in Oekraïne? Wie iets van de kwestie wil begrijpen, zou volgens de Britse hoogleraar Orlando Figes eens goed in de geschiedenis van Rusland moeten duiken. Komende dinsdag doet hij dat zelf in Maastricht, als hij de jaarlijkse Tanslezing van Studium Generale geeft. “Je moet Rusland ook begrijpen, want na de oorlog moet je er zaken mee doen.”

“Wie het verleden controleert, controleert de toekomst”, en “wie het heden controleert, controleert het verleden”. Al vroeg in *Het verhaal van Rusland* citeert Orlando Figes uit George Orwells dystopische roman *1984*. In Figes’ ogen is dat citaat “meer waar voor Rusland dan voor enig ander land”. Zijn vorig jaar verschenen boek laat zich dan ook lezen als een onderbouwing van die claim. Het is een compact overzicht van duizend jaar Russische geschiedenis, maar evenzeer van Russische geschiedschrijving: de manier waarop Russen zelf naar hun geschiedenis kijken en hoe dat de koers van het land mede bepaald heeft. Generaties Russische heersers hebben die geschiedenis volgens Figes vervormd tot mythes die hun machtspositie moesten schragen en hun besluiten rechtvaardigen. In een gesprek via Zoom geeft hij een aantal steeds terugkerende voorbeelden: “Het principe dat de macht op het persoonlijk gezag van de heerser berust, die een soort god of heilige is. Het basisprobleem van de omvang van het land en dat het geen natuurlijke grenzen heeft. En het idee dat Rusland niet zomaar een land is, maar een heilig land, waardoor het zichzelf als een soort verlosser ziet. Voor westerlingen is dit alles moeilijk te begrijpen: wij denken over staten zoals ze zich hier hebben ontwikkeld, met een scheiding van kerk en staat en controlemechanismen in het machtsstelsel. Rusland heeft zich anders ontwikkeld. In grote delen van de geschiedenis waren er geen controlemechanismen in de staat en woog de erfenis van het Byzantijnse rijk zwaar: daarin zijn kerk en staat twee kanten van dezelfde medaille.”

Akelig actueel

Daarover lezen zou hoe dan ook al boeiend zijn geweest: Figes is naast prominent Ruslandhistoricus ook een goed auteur. Sinds vorig jaar is het thema echter ook akelig actueel. *Het verhaal van Rusland* eindigt immers met de aanloop naar de Russische inval in Oekraïne. De voor-geschiedenis van Poetins oorlog was de directe aanleiding om aan het boek te beginnen, vertelt Figes. In 2016 onthulde de Russische president in Moskou een monument voor grootprins Vladimir, de man die rond het jaar 1000 het toenmalige Kievse rijk tot het christendom liet over-

gaan. Poetins toespraak versterkte Figes’ gevoel “dat het er dreigend uitzag voor Oekraïne: Poetin claimde dat de grootprins de stichter van de moderne Russische staat was”. Historisch gezien bestaat die directe lijn helemaal niet, maakt Figes in zijn boek duidelijk. Dat weerhoudt Poetin er echter niet van te concluderen dat Oekraïne historisch gezien altijd deel van zijn geweest van een ‘groter Rusland’ en dat het dat zou moeten blijven.

Oorlogsverklaring

De Russische president herhaalde dat nog eens in een essay uit 2021 “over de historische eenheid van Oekraïne en Rusland”. In veel westerse ogen was het een curieus document vol dubieuze claims. Terugkijkend zouden we het volgens Figes echter als “een oorlogsverklaring” kunnen zien, “als Poetins historische rechtvaardiging van de invasie. Hij stelt dat Oekraïne geen echte natie is. Dat het, steeds als het zich los probeert te maken van het leiderschap van een Groot-Rusland, in handen valt van westerse machten die het dan tegen Rusland gebruiken. Dat de groeiende militaire aanwezigheid van de NAVO in Oekraïne aantoonde dat het Westen een bedreiging voor Rusland is. En dat Rusland dus een sterke leider en een sterke staat nodig heeft om zichzelf te verdedigen. Dat zijn natuurlijk mythes, maar ze zijn belangrijk voor wie wil begrijpen wat er momenteel in Oekraïne gebeurt”.

Nieuw zijn zulke ideeën eigenlijk niet, schrijft u in uw boek.

“De meeste van Poetins mythes uit 2021 vind je al terug in ieder negentiende-eeuws Russisch geschiedenisboek. Ze zijn al zeker tweehonderd jaar lang basale Russische geschiedschrijving; alleen in de jaren negentig van de afgelopen eeuw waren alternatieve visies een korte tijd toegestaan. Het Westen heeft deze ideeën nooit zo serieus genomen als het misschien had moeten doen. Niet omdat het ze als historisch waar zou moeten erkennen, maar om beter te kunnen begrijpen waar de Russen vandaan komen en beter met hen om te kunnen gaan. En daarvoor moeten we niet alleen de Russische geschiedenis, maar ook de Russische geschiedschrijving bestuderen.”

Hoe zou ons dat dan concreet geholpen kunnen hebben in onze omgang met het Rusland van Poetin?

“Churchill zei ooit dat Rusland het gevoel moet hebben dat het een grootmacht is en als zodanig behandeld wordt. Als we dat beter hadden aangevoeld, hadden er misschien fouten voorkomen kunnen worden. Want het Westen heeft fouten gemaakt in de omgang met Rusland sinds de val van de Sovjet-Unie. Het heeft de Russen behandeld als de daders in het Sovjetsysteem in plaats van slachtoffers, zoals de andere nationaliteiten van de Sovjet-Unie. Tussen 1991 en 2014 gaf het Amerikaanse USAID bijvoorbeeld meer dan vijf miljard dollar aan groepen uit het maatschappelijk middenveld in Oekraïne. Vergelijkbare groepen in Rusland kregen in die periode ongeveer 120 miljoen dollar.”

En als het gaat om hete hangijzers als de uitbreiding van de NAVO in Oost-Europa?

“Die had dan misschien met meer overleg en transparantie kunnen plaatsvinden; de NAVO had in Oost-Europa kunnen uitbreiden zonder Rusland te provoceren. Ook was altijd al helder dat Oekraïne een probleem zou worden, dat had Gorbatsjov al duidelijk gemaakt. En toch mengden westerse landen zich in 2014 in de Maidan-revolutie in Oekraïne alsof Rusland niets te zeggen had en er geen enkele invloed op had. Dat was een fout. Men had zich bewuster moeten zijn van de noodzaak om de Russen gerust te stellen. Poetins mythes slaan aan omdat de Russen zich vernederd voelen door alles wat er sinds de val van de Sovjet-Unie is gebeurd. Ze verloren zo veel: hun economische zekerheid, hun banen, vaak ook hun spaargeld... Dit verleent in hun ogen geloofwaardigheid aan Poetins claim dat het Westen met Rusland solde en het als verslagen mogendheid behandelde. Zijn retoriek draait al sinds 2012 om het herstellen van een Groot-Rusland. En al twintig jaar klinkt in Russische scholen, op tv en in films dat Russen trots moeten zijn op hun geschiedenis, inclusief wat er gebeurde

onder Stalin, en dat zij een groot volk zijn dat door het Westen wordt belasterd.”

Komen we met pogingen de Russische mythes te begrijpen niet gevaarlijk dicht in de buurt van een rechtvaardiging van deze oorlog?

“Nee, die opvatting wijs ik af. Ik snap mensen die zeggen dat zulke mythes alleen maar een manier zijn om rauwe machtswellust te vermommen. Er is duidelijk een agressor in dit conflict. Toch helpt het niet om je vijand alleen maar weg te zetten als wilden, Aziaten en al die andere termen die Oekraïense nationalist voor de Russen hebben gebruikt. Ik begrijp dat landen in zekere mate haat moet mobiliseren om een oorlog te kunnen voeren en dat je daarvoor de vijand moet demoniseren. Maar je moet hem ook begrijpen, want zelfs als Oekraïne deze oorlog zou winnen, moet je zakendoen met Rusland. Dat land verdwijnt niet. En zelfs als Poetin zou verdwijnen, is er nog het poetinisme, dat een soort nationale ideologie geworden is. Je moet die mythes ook begrijpen om ze hun kracht te kunnen ontnemen. Er zijn in die duizend jaar Russische geschiedenis revolutionaire bewegingen, protestbewegingen en volksoptstanden geweest. Er zijn goedbedoelde, maar tot mislukking gedoemde initiatieven geweest om Rusland op het democratische en constitutionele pad te zetten. Er zijn momenten geweest waarop Rusland open stond voor het Westen – de huidige situatie was niet onvermijdelijk. Die alternatieve verhalen moeten verteld worden om de Russen een andere kijk op hun geschiedenis te geven, waardoor ze tevredener met zichzelf kunnen zijn en vreedzamer met hun buurlanden kunnen omgaan. Begrip is nodig om een duurzame oplossing voor het conflict te vinden.”

Peter Doorackers

De Tanslezing 2023 is volgeboekt. Vanaf 7 november is de lezing terug te kijken via maastrichtuniversity.nl/SG

Orlando Figes (1959) studeerde geschiedenis aan de universiteit van Cambridge. Hij specialiseerde zich in de geschiedenis van Rusland, waarover hij doceert aan Birkbeck College, universiteit van Londen. Figes schreef verschillende bekroonde boeken, waaronder *Tragedie van een volk - De Russische Revolutie 1891-1924*.

weg te zetten als wilden”

Orlando Figes: “Je moet je vijand ook begrijpen, want zelfs als Oekraïne deze oorlog zou winnen, moet je zakendoen met Rusland.” Foto: Phil Fisk

achtergrond

De Maastrichtse Lacrossevereniging Foto: Joey Roberts

“Als je het een keer hebt geprobeerd, kom je er nooit meer van af”

Het is woensdagavond en al vroeg donker. Felle lampen beschijnen twintig mensen, sticks met een netje eraan in hun handen en helmen op hun hoofd. De Maastrichtse Lacrossevereniging bereidt zich op een nieuw seizoen voor. “Let’s go!”, galmt het. De vizieren gaan dicht. Het wordt serieus.

De bal vliegt door de lucht, de spelers houden hun ogen erop gericht en rennen over het veld. Een van hen vangt de bal in haar net en gaat op weg naar de goal. “Kijk uit voor die verdediger, naast je!”, roept een medespeler. Ze ontwijkt, een keer, een tweede keer, valt bijna, goal! “Wat leuk, Madison!”, roept de trainer. Na een kwartiertje is het tijd voor een drinkpauze. Madison Soubelet (18), eerstejaarsstudent University College Maastricht, is één van de nieuwelingen in het team. “Ik heb de sport leren kennen tijdens mijn schooluitwisseling naar de VS. Ik vond het zo leuk dat ik wilde doorgaan. Dus

heb ik direct na mijn aankomst hier ook een lacrosseteam gezocht. En hier ben ik dan”, lacht de Française. En ze is blij met haar keuze. “De teamgeest is ongelooflijk! In het begin schaamde ik me om fouten te maken, ik heb geen ervaring in teamsporten, maar ik had snel door dat niemand boos wordt, of agressief. Dat was in de VS echt anders.”

Twee varianten

De pauze is voorbij. Terwijl de meeste spelers weer aan het rennen zijn, blijft Noa Kaesler (25), een van de trainers, aan de zijkant staan.

Ze verzorgt vandaag de training voor de ‘groep zonder contact’. Waarom heet die zo? “Nu, er zijn twee manieren waarop lacrosse gespeeld wordt, de dames- en herenvariant, maar in Maastricht gebruiken we deze benoemingen al lang niet meer. De sport is voor iedereen”, legt ze uit. En hoe werkt het dan? “Er is gewoon een variant waarbij je je lichaam veel gebruikt om te verdedigen of aan te vallen, dat noemen we de ‘groep met contact.’” Ze spelen volgens de regels van de heren, met helmen en beschermende kleding. De ‘groep zonder contact’ daarentegen speelt alleen maar in sportkleding, volgens de regels van de dames. “Daar moet je bijzonder strategisch spelen, omdat je tussen de bal en speler in moet staan. Inderdaad zijn er spelers die vaak beide varianten spelen, omdat het leuk is om af te wisselen.”

Zelf kwam Kaesler bij toeval uit bij de sport: “Ik woonde in een lacrosse-huis. Mijn huisgenoten speelden het, en we hadden dus vaak hun teamleden over de vloer. Die namen mij een keertje mee, en ik vond het geweldig. Als je het een keer hebt geprobeerd, kom je er nooit meer vanaf.” Ook vrienden heeft Kaesler in het team gevonden, “echte vrienden”. De leden doen veel samen, van ‘cycling dinners’ tot borrels, ledenweekenden en toernooien.

Feiten

- 10 tegen 10. Elke speler draagt een stick met een netje, waarin de speler de bal houdt.
- Winnaar is het team dat de meeste goals scoort.
- Maastricht heeft de oudste lacrosse vereniging in Nederland. Het is begonnen in 2000. Het is opgericht door twee Duitse broers die tijdens een uitwisseling in America lacrosse ontdekt hebben en het hierheen brachten.
- De oorsprong ligt waarschijnlijk bij Noord-Amerikaanse inheemse stammen. Met het spel traiden ze jonge mannen voor de oorlog en vochten ze conflicten tussen stammen uit.
- Lacrosse is vooral populair in de VS en in Canada. Het is de Canadese nationale zomersport.
- Lacrosse was in 1904 en 1908 een olympische sport. In 2028 wordt het weer olympisch.

“Ook na de training zitten we vaak samen om te praten. Het is toch belangrijk dat het gezellig is. Praat ook nog even met Mattia, hij is heel ervaren en al jaren in het team.”

“Het blijft spannend”

De training is voorbij. Mattia Cristofolletto (24), een Italiaanse masterstudent Globalisation and Law is bezweet en moe. “Sporten, daar had ik nooit zo’n zin in, maar lacrosse is anders. Ik ontdekte het op mijn achttiende en vond de combinatie van rugby, football en hockey direct leuk. Je doet al die sporten tegelijk, daardoor blijft het een uitdaging.” Hij is na zes jaar op het lacrosseveld nog niet uitgeleerd. “Ik werk nog steeds aan het gooien op de goal, en ik moet beter leren tackelen.” Niet in de laatste plaats omdat het Maastrichtse team het niet alleen maar tegen andere universiteiten opneemt, maar ook tegen ‘gewone’ teams. “We speelden de afgelopen jaren in de Belgische league, dat zijn deels echt moeilijke tegenstanders. We moeten dus wel beter worden. Maar uiteindelijk is het belangrijkste dat we hier samen zijn, dat het leuk is. Want sporten, daar word je blij van.”

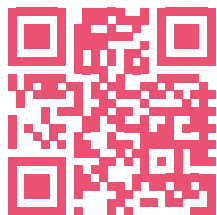
Simon Wirtz

colofon

Redactie Riki Janssen (hoofdredacteur), Wendy Degens, Peter Doorackers, Cleo Freriks, Marion Janssens (redactie-assistent), Lotte van de Loo, Maurice Timmermans, Dennis Vaendel, Simon Wirtz
Telefoon 043 3885390 **E-mail** observant@maastrichtuniversity.nl **Website** www.observantonline.nl **Aan dit nummer werkten**

mee Line-Marie Eichhorst, Massimiliano Simons **Ontwerp en illustraties** Simone Golob **Vertalingen** o.a. B. Wall & P. Nekeman, Maud Bovelander **Druk** Janssen/Pers Gennep **Abonnementen**

Observant wordt gratis verspreid op de universiteit en diverse locaties in Maastricht, belangstellenden kunnen de krant thuisgestuurd krijgen voor € 45 per academisch jaar **Paartjes /advertenties** Zie alle info onder het kopje ‘service’ op onze site.

Boekhandel
DE TRIBUNE
Kapoenstraat 8-10
6211 KW Maastricht
Telefoon (043) 325 19 78

DE MEDEDELINGEN VAN DE UNIVERSITEIT, FACULTEITEN, SERVICECENTRA EN STUDENTEN- ORGANISATIES ZIJN TE VINDEN OP OBSERVANTONLINE.NL

paartjes

Voor hetzelfde geld staan de paartjes iedere week ook op internet: www.observantonline.nl

t.h. landelijk gelegen Appartement/3kamers, voor bepaalde tijd, gemeubileerd. 750,-excl.gas. 8km van Maastricht in het Heuvelland. Tel. 0629050401

Paartjes

Lever uw paartjes-advertentie digitaal in, zie www.observantonline.nl Vóór dinsdag 16.00 uur ingeleverde Paartjes verschijnen de donderdag daarop in de krant. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de Paartjes en behoudt zich het recht voor om zonder opgave van reden Paartjes te weigeren.